Valiokunnan mietintö SuVM 2/2026 vp─ TS 44/2026 vp

Suuri valiokunta

Ehdotus EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUS asetuksen (EU) 2019/943 muuttamisesta siltä osin kuin on kyse tulevaisuuden vaatimukset huomioon ottavista sähkölaskuista unionissa vähentämällä järjestelmäkustannuksia ja edistämällä sähköistämistä ja digitalisaatiota

JOHDANTO

Vireilletulo

Euroopan komissio antoi 17 päivänä heinäkuuta 2026 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetuksen (EU) 2019/943 muuttamisesta siltä osin kuin on kyse tulevaisuuden vaatimukset huomioon ottavista sähkölaskuista unionissa vähentämällä järjestelmäkustannuksia ja edistämällä sähköistämistä ja digitalisaatiota (jäljempänä *asetusehdotus*). Komissio toimitti ehdotuksen Euroopan unionista tehdyn sopimuksen ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteen soveltamisesta tehdyn pöytäkirjan N:o 2 mukaisesti eduskunnalle 2 päivänä syyskuuta 2026.

Eduskunnan työjärjestyksen 30 §:n 3 momentin mukaan Euroopan unionin toimielinten eduskunnalle toimittamat asiakirjat, jotka sisältävät esityksen lainsäätämisjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi, merkitään saapuneiksi suuressa valiokunnassa, joka lähettää ne asianomaisille erikoisvaliokunnille sekä myös Ahvenanmaan maakuntapäiville siinä tarkoituksessa, että ne voivat ilmaista suurelle valiokunnalle käsityksensä säädösesityksestä toissijaisuusperiaatteen kannalta.

Työjärjestyksen 30 §:n 4 momentin mukaan eduskunta voi suuren valiokunnan ehdotuksesta päättää antaa toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteen soveltamisesta tehdyn pöytäkirjan N:o 2 artiklassa 6 tarkoitetun perustellun lausunnon Euroopan parlamentin puhemiehelle sekä neuvoston ja komission puheenjohtajille syistä, joiden perusteella se arvioi, ettei kyseinen esitys ole toissijaisuusperiaatteen mukainen.

Talousvaliokunta päätti 8 päivänä lokakuuta 2026 esittää suurelle valiokunnalle, että suuri valiokunta ottaa asetusehdotuksen Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 5 artiklan 3 kohdassa määritellyn toissijaisuusperiaatteen kannalta käsiteltäväksi. Talousvaliokunta totesi kannanotossaan, että valiokunnan saaman selvityksen perusteella komissio ei ole verkkomaksuja ja energiaverotusta koskevien säännösten osalta osoittanut riittävällä tavalla, että ehdotuksen tavoitteita ei voitaisi saavuttaa jäsenvaltioiden tasolla tai että ne saavutettaisiin paremmin unionin tasoalla. Talousvaliokunta katsoi, että on epäselvää, onko ehdotettu yksityiskohtainen EU-tason sääntely kokonaisuudessaan välttämätöntä kysymyksessä olevan ehdotuksen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Hyväksytty
3.2

Valiokunnan mietintö SuVM 2/2026 vp

Suuri valiokunta päätti 14 päivänä lokakuuta 2026 ottaa asian käsiteltäväksi ja laatia asiasta mietinnön ehdotukseksi eduskunnan kannaksi asetusehdotuksen yhteensopivuudesta toissijaisuusperiaatteen kanssa.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
- lainsäädäntöneuvos Leo Parkkonen, valtiovarainministeriö
- teollisuusneuvos Tatu Pahkala, työ- ja elinkeinoministeriö

Suuri valiokunta on saanut asetusehdotuksesta Ahvenanmaan maakunnan hallituksen kannanoton.

ASETUSEHDOTUS

Asetusehdotuksen tavoitteena on vähentää sähkönkäyttäjille aiheutuvia järjestelmäkustannuksia, tukea sähköistymistä sekä edistää sähköjärjestelmän digitalisaatiota. Komissio katsoo, että sähköjärjestelmän kustannuksia voidaan hillitä hyödyntämällä olemassa olevaa verkkoinfrastruktuuria tehokkaammin, lisäämällä joustoa sekä ottamalla käyttöön uusia digitaalisia ratkaisuja.

Asetusehdotuksella muutettaisiin sähköverkkomaksuja ja energiaverotusta koskevaa sääntelyä sekä lisättäisiin sähkömarkkina-asetukseen uusia säännöksiä älykkäistä sähköverkoista, sähköverkkodatan vaihdosta ja älykkäistä mittausjärjestelmistä. Lisäksi ehdotetulla asetuksella täsmennetään sähköverkkoliitäntöjä ja verkkokapasiteetin niukkuustilanteita koskevia menettelyjä. Komission mukaan tavoitteena on parantaa olemassa olevan verkkoinfrastruktuurin käyttöastetta, vähentää järjestelmäkustannuksia ja tukea sähköistymistä.

Talousvaliokunta kiinnittää kannanotossaan toissijaisuuden näkökulmasta huomiota erityisesti asetusehdotuksen verkkomaksuja ja energiaverotusta koskeviin säännöksiin, joten niitä kuvataan seuraavassa tarkemmin.

Verkkomaksut

Verkkomaksuja koskevien muutosten tavoitteena on komission mukaan vahvistaa sähköjärjestelmän käyttäjien ja verkonhaltijoiden kannustimia siten, että verkkoa käytetään tehokkaammin, kulutushuippuja vähennetään, joustoa lisätään ja verkon kehittämistarpeita voidaan pienentää. Ehdotetulla sääntelyllä pyritään tarkentamaan EU-tason yhteisiä periaatteita tariffeihin sovellettavista menetelmistä, jotka tukisivat unionin sähköistämistavoitteita. Lisäksi pyritään lisäämään verkkomaksujen läpinäkyvyyttä ja vertailtavuutta sekä vahvistamaan sähköverkkojen tehokkaan käytön arviointia.

Ehdotuksen keskeinen sisältö koskisi sähkömarkkina-asetuksen 18 artiklassa säädettyjä verkkomaksuja ja tariffeihin sovellettavia menetelmiä. Verkkomaksuilla eli tariffeilla viitataan jakeluja siirtoverkkotasolla perittäviin liityntä- ja verkkopalvelumaksuihin. Lisäksi ehdotuksella täsmennettäisiin, että tariffimenetelmillä tarkoitetaan sekä järjestelmän kättäjiin sovellettavia verkkomaksuja että verkonhaltijoiden tulonmuodostuksen määräytymistä.

Nykyinen sähkömarkkina-asetus sisältää yleisempiä periaatteita verkkomaksujen kustannusvastaavuudesta, avoimuudesta, syrjimättömyydestä sekä sähköjärjestelmän tehokkaan käytön edistämisestä. Ehdotus täsmentäisi nykyisiä periaatteita, laajentaisi niiden soveltamisalaa, muuttaisi ne velvoittavammiksi vaatimuksiksi ja osan niistä aiempaa yksityiskohtaisemmiksi. Lisäksi sääntelyyn lisättäisiin kokonaan uusia vaatimuksia. Uutena elementtinä artiklan nimenomaisesti todetaan koskevan myös verkonhaltijoiden tulonmuodostuksen määräytymisperusteita.

Ehdotukseen sisältyisi edelleen vaatimus siitä, että verkkomaksujen tulee perustua tehokkaan ja rakenteeltaan vertailukelpoisen verkonhaltijan kustannuksiin sekä huomioida verkonhaltijoiden välisestä kompensaatiojärjestelmästä aiheutuvat maksut ja tulot. Lisäksi 18 artiklan 2 kohdan mukaisesti niiden tulisi sisältää kannustimia sähköverkon kustannustehokkaaseen käyttöön, kehittämiseen optimointiin, tukea joustopalveluja ja joustavia verkkoliityntöjä, sekä tukea digitaalisten ratkaisujen, älykkäiden sähköverkkojen ja älykkäiden mittausjärjestelmien hyödyntämiseen.

Voimassa olevaan sääntelyyn sisältyvien kustannusvastaavuutta, energian varastointia, uusiutuvan energian integrointia sekä sähköverkon tehokasta käyttöä koskevien tavoitteiden lisäksi verkkomaksujen ja verkonhaltijoiden tulonmuodostuksen määräytymisperusteiden tulisi jatkossa huomioida järjestelmän käyttäjien verkolle aiheuttamat kustannukset sekä tarjota käyttäjille kannustimia sähkön ottamiseen ja syöttämiseen verkkoon sähköjärjestelmän tehokasta käyttöä tukevalla tavalla. 18 artiklaan 2 kohtaan ehdotettaisiin lisäksi velvoittavia sijaintiperusteisia investointisignaaleja, kulutushuippujen vähentämiseen tähtääviä kannustimia, kapasiteettiperusteisia maksukomponentteja sekä käyttöajankohtaan perustuvia verkkomaksuelementtejä.

Ehdotuksella laajennettaisiin myös useiden nykyisten periaatteiden soveltamisalaa 18 artiklan 2 kohdassa. Verkkotasoihin liittyvä syrjimättömyysvaatimus koskisi jatkossa kaikkea kulutusta, tuotantoa ja muita järjestelmän käyttäjiä nykyisen tuotantopainotteisen lähestymistavan sijaan. Samoin verkkomaksujen olisi nykyistä yksityiskohtaisemmin huomioitava kolmansien osapuolten markkinoille pääsy, aggregointi, energiayhteisöt, oma tuotanto, energian varastointi sekä kysyntäjoustoon osallistuminen. Lisäksi ehdotuksessa säädettäisiin nykyistä täsmällisemmin joustavien verkkoliityntöjen käytön edistämisestä sekä energiavarastojen verkkomaksujen määräytymisestä.

Komissiolle siirrettäisiin myös valta antaa delegoituja säädöksiä verkkomaksujen yhteisestä rakenteesta ja unionin tasolla harmonisoiduista tariffeihin sovellettavista menetelmistä. Delegoiduilla säädöksillä tarkennettaisiin myös edellytykset, joiden mukaisesti kansalliset sääntelyviranomaiset voisivat ottaa käyttöön erityisiä tariffijärjestelmiä tietyille käyttäjäryhmille sekä tariffeihin sovellettaviin menetelmiin liittyviä kuulemisvaatimuksia. Ehdotetut valtuudet voisivat vaikuttaa kansallisen sääntelyviranomaisen mahdollisuuksiin käyttää sähkömarkkinadirektiivissä sille annettua toimivaltaa vahvistaa tai hyväksyä verkkomaksuihin sovellettavia menetelmiä.

Energiaverotus

Sähköverotusta koskevien ehdotettujen säännösten tavoitteena on komission mukaan tukea sähköistymistä varmistamalla, ettei sähköä veroteta valmisteverotuksessa maakaasua ankarammin. Lisäksi ehdotuksella pyritään helpottamaan energiaverodirektiivin mukaisten sähköveron alennusten tai vapautusten käyttöä energiaintensiivisille yrityksille. Komission mukaan verotusta koskevat toimenpiteet täydentävät verkkomaksuja koskevia toimia ja tukevat siirtymää fossiilisista polttoaineista sähköön.

Asetukseen ehdotetaan lisättäväksi uusi 18 c artikla energiaverotuksesta. Ehdotuksen mukaan jäsenvaltioiden olisi edistettävä sähkön käyttöä energialähteenä verotuksellisen ohjauksen keinoin. Lisäksi jäsenvaltioiden olisi asetettava energiatuotteiden ja sähkön verotusta koskevan yhteisön kehyksen uudistamisesta annetun neuvoston direktiivin 2003/96/EY, jäljempänä energiaverodirektiivi, soveltamisalaan kuuluvat sähkön ja maakaasun valmisteverot siten, ettei sähkön verokanta olisi maakaasun verokantaa korkeampi. Ehdotettuun sääntelyyn sisältyisi myös mahdollisuus poiketa tästä vaatimuksesta komission hyväksymällä määräaikaisella poikkeuksella erityisten kansallisten olosuhteiden perusteella.

Lisäksi ehdotuksen mukaan energiaverodirektiivin 17 artiklan 4 kohdassa säädetyn ympäristöedellytyksen katsottaisiin automaattisesti täyttyvän silloin, kun jäsenvaltio soveltaa energiaintensiivisille yrityksille toimitettuun sähköön alennettua verokantaa tai verovapautta.

Ehdotus kaventaisi jäsenvaltioiden veropoliittista liikkumavaraa sitomalla sähkön ja maakaasun verotuksen toisiinsa siten, ettei sähköä voitaisi verottaa maakaasua ankarammin missään tilanteessa. Samalla energiaintensiivisen teollisuuden sähkönkäytölle luotaisiin uusi mahdollisuus energiaverovapauteen. Ehdotus poikkeaisi siten näiltä osin siitä, mitä jo yhdenmukaistetusta energiaverotuksesta energiaverodirektiivissä säädetään ja mahdollistetaan jäsenvaltioille.

Komission arvio ehdotuksen toissijaisuusperiaatteen mukaisuudesta

Komission mukaan ehdotuksen tavoitteita ei voida riittävällä tavalla saavuttaa jäsenvaltioiden omin toimin, koska sähköjärjestelmän digitalisaatio, kysyntäjouston hyödyntäminen ja älykkäiden sähköverkkojen käyttöönotto sisältävät rajat ylittäviä ulottuvuuksia. Komission mukaan myös jäsenvaltioiden erilaiset lähestymistavat muun muassa koskien verkkomaksujen määräytymisperusteita ja älykkäitä mittausjärjestelmiä voivat johtaa sisämarkkinoiden hajanaisuuteen ja heikentää sähkömarkkinoiden tehokasta toimintaa. Komission mukaan unionitason toimilla voidaan lisätä sähköjärjestelmän tehokkuutta, edistää sähköistymistä ja joustoa sekä parantaa sähkömarkkinoiden toimintaa koko unionissa.

Valtioneuvoston arvio ehdotuksen toissijaisuusperiaatteen mukaisuudesta

Valtioneuvosto on toimittanut eduskunnalle asetusehdotuksesta kirjelmän (U 59/2026 vp). Valtioneuvosto katsoo kirjelmässään, että ehdotuksen toissijaisuusperiaatteen mukaisuus herättää kysymyksiä erityisesti verkkomaksuja koskevien säännösten osalta. Valtioneuvoston arvion mukaan komissio ei ole osoittanut sellaisia verkkomaksuja koskevia sisämarkkinoiden toimintahäiriöitä tai muita rajat ylittäviä ongelmia, joita jäsenvaltiot eivät voisi tehokkaalla tavalla ratkaista

kansallisella tasolla. Ehdotuksen perusteluissa ei myöskään esitetä näyttöä siitä, että ehdotettu verkkomaksujen määräytymisperusteiden harmonisointi tuottaisi sellaista unionitason lisäarvoa, jota ei voitaisi saavuttaa nykyisen sääntelykehyksen puitteissa.

Valtioneuvosto katsoo, että ehdotusta on tarkasteltava myös suhteellisuusperiaatteen näkökulmasta niiden säännösten osalta, joilla lisättäisiin sitovaa verkkomaksuja koskevaa unionitason sääntelyä ja siirrettäisiin komissiolle toimivaltaa antaa verkkomaksuja koskevia delegoituja säädöksiä.

Valtioneuvosto suhtautuu erittäin varauksellisesti valtuuteen antaa delegoituja säädöksiä verkkomaksujen yhteisestä rakenteesta ja harmonisoiduista tariffeihin sovellettavista menetelmistä. Valtioneuvosto katsoo, että ehdotettu valtuus koskee asetuksen keskeisiä osia, eikä niitä siten tulisi siirtää komission säädettäväksi delegoiduilla säädöksillä.

Valtioneuvosto katsoo, että sähkömarkkinadirektiivissä ((EU) 2019/944) kansalliselle sääntelyviranomaiselle annettu toimivalta vahvistaa tai hyväksyä siirto- ja jakeluverkkomaksut tai niiden määräytymisperusteet tai molemmat tulisi säilyä kansallisella tasolla. Ehdotuksen sekä sen nojalla mahdollisesti annettavien delegoitujen säädösten ei tulisi johtaa tilanteeseen, jossa komissio tosiasiallisesti määrittäisi verkkomaksumenetelmien sisällön tavalla, joka kaventaisi kansallisen sääntelyviranomaisen direktiivissä säädettyä toimivaltaa.

Energiaverotuksen osalta valtioneuvosto toteaa, että energiaverotuksesta säädetään jo nyt nykyisessä sääntelykehyksessä yhdenmukaistetusti energiaverodirektiivissä, jossa vahvistetaan sähkön ja polttoaineiden verotusta koskevat koskevat keskeiset linjaukset. Valtioneuvosto katsoo, että asetusehdotus sisältää enegiaverotuksen lisäharmonisointia, joka olisi ristiriidassa voimassa olevan energiaverodirektiiviin kanssa. Tämä aiheuttaisi epäselvyyttä sovellettavista säännöksistä.

Valtioneuvosto katsoo, että jatkoneuvotteluissa tulisi arvioida energiaverotusta koskevien säännösten osalta tarkemmin, tuottaisiko ehdotettu harmonisointi sellaista unionitason lisäarvoa, jota ei voitaisi saavuttaa nykyisen sääntelykehyksen puitteissa.

Valtioneuvosto arvioi energiaverotusta koskevien säännösten osalta myös asetusehdotuksen oikeusperustan asianmukaisuutta. Valtioneuvosto katsoo, ettei unionin energiapolitiikkaa koskevan Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 194 (2) artiklan käyttäminen oikeusperustana olisi mahdollista energiaverotusta koskevien säännösten osalta. Valtioneuvosto katsoo, että energiaverotusta koskevassa 18 c artiklassa on kyse SEUT 113 artiklassa tarkoitetusta yhdenmukaistetusta välillisestä verosta.

Ahvenanmaan maakunnan hallituksen kanta asetusehdotukseen

Ahvenanmaan maakunnan hallitus on toimittanut suurelle valiokunnalle kannanoton asetusehdotuksesta. Maakunnan hallitus toteaa verkkomaksujen osalta, ettei se usko, että asetusehdotuksessa mainittuja tavoitteita saavutetaan verkkomaksut yhdenmukaistamalla tai siirtämällä alan toimivaltaa jäsenvaltioilta komissiolle.

Maakunnan hallitus katsoo, että verkon kehittämiseen ja tariffirakenteisiin liittyvät päätökset tulee jatkossakin tehdä paikallisella tasolla, jossa paikalliset tarpeet ja haasteet tunnetaan parhaiten. Maakunnan hallitus suhtautuu kriittisesti komissiolle ehdotettuun valtuuteen antaa delegoituja säädöksiä verkkomaksujen yhteisestä rakenteesta ja harmonisoiduista tariffeihin sovellettavista menetelmistä. Maakunnan hallitus kannattaa periaatteessa sitä, että verkkomaksuilla edistetään joustavuutta, kulutusjoustoa ja sähköjärjestelmän tehokasta käyttöä, mutta katsoo, että asetus ei anna jäsenvaltioille riittävästi liikkumavaraa, jotta ne voisivat huomioida kansalliset olosuhteet ja jotta asetuksesta ei tulisi tarpeettoman yksityiskohtainen.

Energiaverotuksen osalta maakunnan hallitus korostaa, että EU-sääntelyn ei tule heikentää syrjäisten alueiden tai energiaintensiivisen toiminnan edellytyksiä.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Johdanto

(1) Eduskunnalla on oikeus valvoa toissijaisuusperiaatteen noudattamista Euroopan unionista tehdyn sopimuksen ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteen soveltamisesta annetun pöytäkirjan (N:o 2) nojalla ja antaa EU:n toimielimille perusteltu lausunto syistä, joiden perusteella se arvioi, ettei tarkastelun kohteena oleva esitys ole toissijaisuusperiaatteen mukainen.

(2) Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU) 5 artiklan 3 kohdassa säädetyn toissijaisuusperiaatteen mukaan unioni toimii aloilla, jotka eivät kuulu sen yksinomaiseen toimivaltaan, vain siinä tapauksessa ja siltä osin kuin jäsenvaltiot eivät voi riittävällä tavalla toteuttaa suunnitellun toiminnan tavoitteita, jotka suunnitellun toiminnan laajuuden tai vaikutusten takia voidaan tämän vuoksi toteuttaa paremmin unionin tasolla. Suuri valiokunta toteaa, että nyt tarkasteltavana oleva asetusehdotus kuuluu unionin ja jäsenvaltioiden jaetun toimivallan alaan.

Ehdotuksen tarkastelu

(3) Suuri valiokunta pitää sähköverkkojen kustannustehokasta kehittämistä, sähköistymisen edistämistä, puhtaan energian investointeja, digitalisaatiota ja sähköjärjestelmän joustavuutta tärkeinä tavoitteina. Valiokunta pitää myös joustavuutta ja sähköjärjestelmän tehokasta käyttöä edistäviä verkkomaksujen määräytymisperusteita lähtökohtaisesti kannatettavina, mutta katsoo, että sääntelyn tulisi jättää jäsenvaltioille riittävästi liikkumavaraa kansallisten olosuhteiden huomioon ottamiseksi eikä sääntelyn tulisi muodostua tarpeettoman yksityiskohtaiseksi.

(4) Suuri valiokunta toteaa, että asetuksen verkkomaksuja koskevat säännökset ovat toissijaisuusperiaatteen näkökulmasta ongelmallisia. Suuri valiokunta katsoo, ettei komissio ole osoittanut sellaisia verkkomaksuja koskevia sisämarkkinoiden toimintahäiriöitä tai muita rajat ylittäviä ongelmia, joita jäsenvaltiot eivät voisi tehokkaalla tavalla ratkaista kansallisella tasolla. Ehdotuksen perusteluissa ei myöskään esitetä näyttöä siitä, että ehdotettu verkkomaksujen määräytymis-

perusteiden harmonisointi tuottaisi sellaista unionitason lisäarvoa, jota ei voitaisi saavuttaa nykyisen sääntelykehyksen puitteissa.

(5) Nykyinen sääntelykehys sisältää jo verkkomaksujen suunnittelua koskevia keskeisiä unionitason periaatteita, kun taas verkkomaksujen ja verkkotoiminnan taloudellisen sääntelyn yksityiskohtainen toteutus on jätetty pääosin kansallisten sääntelyviranomaisten määriteltäväksi ottaen huomioon jäsenvaltioiden erilaiset sähköjärjestelmät, verkko-olosuhteet ja sääntelyjärjestelmät.

(6) Suuri valiokunta toteaa, että verkkomaksuihin sovellettavien menetelmien määrittely vaatii alueellisten ja paikallisten olosuhteiden huomioimista. Suuri valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyövirasto (ACER) on verkkomaksujen määräytymisperusteita koskevassa raportissaan korostanut, ettei verkkomaksujen suunnitteluun ole olemassa yhtä kaikissa jäsenvaltioissa toimivaa ratkaisua, vaan tarkoituksenmukaiset käytännöt voivat vaihdella jäsenvaltioittain sähköjärjestelmien ja kansallisten erojen vuoksi. ACERin mukaan kansallisten sääntelyviranomaisten on voitava arvioida kussakin kansallisessa toimintaympäristössä tarkoituksenmukaisimmat ratkaisut.

(7) Suuri valiokunta katsoo, että asetusehdotusta tulisi arvioida tarkemmin myös suhteellisuusperiaatteen näkökulmasta verkkomaksuja koskevan sääntelyn osalta mukaan lukien ehdotukset delegoituja säädöksiä koskevista valtuuksista. Koska ehdotuksesta ei ole tehty vaikutustenarviointia eikä vertailtu vaihtoehtoisiin toimintatapahoihin, jää osin epäselväksi, onko valittu sääntelytapa ja sen yksityiskohtaisuus tarpeen ehdotuksen tavoitteiden saavuttamiseksi.

(8) Suuri valiokunta pitää tärkeänä, että ehdotuksen tavoitteiden saavuttamiseen valitut keinot ovat tarkoituksenmukaisia ja tuottaisivat selkeää eurooppalaista lisäarvoa. Tulisi arvioida huolellisesti, onko verkkomaksujen ja verkonhaltijoiden tulonmuodostuksen määräytymisperusteiden nykyistä yksityiskohtaisempi unionintasoinen harmonisointi tehokkain ja tarkoituksenmukaisin keino sähköjärjestelmän kustannusten hillitsemiseksi, sähköistämisen edistämiseksi ja sähköverkkojen kustannustehokkaan käytön edistämiseksi.

(9) Energiaverotuksen osalta suuri valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että esityksessä ehdotetaan muutettavaksi jo yhdenmukaistettua energiaverotusta. Nykyinen energiaverodirektiivi mahdollistaa jo sen, että jäsenvaltiot voivat soveltaa sähköön alennettuja verokantoja ja verottaa sähköä lievemmin kuin maakaasua.Näin ollen suuren valiokunnan mielestä ei ole selvää, että asetuksehdotuksen sisältämät energiaverotuksen harmonisointia koskevat säännökset toisivat sellaista unionitason lisäarvoa, jota ei voitaisi saavuttaa nykyisen sääntelykehyksen puitteissa. Suuri valiokunta pitääkin ehdotusta toissijaisuusperiaatteen näkökulmasta ongelmallisena myös energiaverotusta koskevien säännösten osalta. Suuri valiokunta katsoo, että energiaverotuksen tasoon, rakenteeseen ja verokantojen välisiin suhteisiin liittyvät kysymykset kuuluvat ensisijaisesti energiaverodirektiivin sääntelykehykseen.

(10) Suuri valiokunta kiinnittää energiaverotusta koskevien säännösten osalta huomiota myös asetusehdotuksen oikeusperustaan. Ehdotuksen oikeusperustana on Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 194 artiklan 2 kohtaa, joka koskee unionin energiapolitiikkaa. Komission mukaan verotusta koskevien säännösten tarkoituksena on tukea sähköistymistä ja vähentää fossiilisten polttoaineiden käyttöä osana ehdotuksen yleistä tavoitetta alentaa sähkölaskuja ja

vähentää energiajärjestelmän kustannuksia. Komissio katsoo verotusta koskevien säännösten olevan luonteeltaan energiapoliittisia ja ehdotuksen päätavoitteen toteuttamista tukevia toimenpiteitä ja siten hyväksyttävissä SEUT 194 (2) artiklan nojalla ehdotuksen liitännäisinä osina.

(11) Suuri valiokunta katsoo, että energiaverotusta koskevissa muutoksissa, joissa ehdotetaan rajoituksia jäsenvaltion mahdollisuudelle asettaa tarkoituksenmukaiset verotasot ja tarkoituksenmukainen verotuksen rakenne, on kyse energiaverotusta koskevista keskeisistä osista ja periaatteista. Asetusehdotuksella ei sen sisällön valossa näyttäisi olevan selkeästi vain yhtä pääasiallista tarkoitusta eli energiamarkkinoiden toimivuuden parantamista, vaan olennainen osa asetusehdotuksesta koskee merkittävällä tavalla verotusta. Suuri valiokunta katsoo, että energiaverotusta koskevassa 18 c artiklassa on kyse SEUT 113 artiklassa tarkoitetusta yhdenmukaistetusta välillisestä verosta, eikä SEUT 194 (2) artiklan käyttäminen oikeusperustana olisi siten mahdollista energiaverotusta koskevien säännösten osalta.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Suuren valiokunnan päätösehdotus:

Suuri valiokunta ehdottaa, että eduskunta hyväksyy seuraavan EU:n perussopimuksiin liitetyssä, toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteen soveltamista koskevassa pöytäkirjassa N:o 2 tarkoitetun perustellun lausunnon:

> *Eduskunta katsoo suuren valiokunnan mietinnössä SuVM 2/2026 vp esitetyin perustein, että komission ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetuksen (EU) 2019/943 muuttamisesta siltä osin kuin on kyse tulevaisuuden vaatimukset huomioon ottavista sähkölaskuista unionissa vähentämällä järjestelmäkustannuksia ja edistämällä sähköistämistä ja digitalisaatiota on esitetyssä muodossa toissijaisuusperiaatteen vastainen.*

Valiokunnan mietintö SuVM 2/2026 vp

Helsingissä 21.10.2026

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Sinuhe Wallinheimo kok
1. varapuheenjohtaja Laura Huhtasaari ps
2. varapuheenjohtaja Pinja Perholehto sd
jäsen Juho Eerola ps
jäsen Ritva Elomaa ps
jäsen Pertti Hemmilä kok
jäsen Ville Kaunisto kok
jäsen Teemu Keskisarja ps
jäsen Mika Lintilä kesk
jäsen Helena Marttila sd
jäsen Jouni Ovaska kesk
jäsen Susanne Päivärinta kok
jäsen Antti Rinne sd
jäsen Onni Rostila ps
jäsen Arto Satonen kok
jäsen Eerikki Viljanen kesk
varajäsen Inka Hopsu vihr
varajäsen Aleksi Jäntti kok
varajäsen Antti Kangas ps
varajäsen Jani Mäkelä ps
varajäsen Anders Norrback r
varajäsen Mika Riipi kesk

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Kaisa Männistö